

man vide, at det dengang blev fremstillet som en uundgaaelig Følge af en saadan Lov, at vi fik en fuldstændig Omkalfatring og Forstyrrelse af alle Forhold her i Landet, en Tilintetgjørelse af det gode og smukke Forhold og den gode Enighed imellem Præst og Menighed og en forførbelig Uorden i alle herhenhørende Forhold; men naar man seer hen til, hvad Følgen af den har været i de forløbne 10 Aar, troer jeg, man maa sige, at Phantastien er løben meget stærkt af med dem, der talte saaledes. Dette er en Kjendsgjerning, som jeg troer er overordentlig talende; men, naar man dernæst vil sige, at dette ikke er et Beviis for, at alle saadanne Forandringer ikke have den Betydning, man tillægger dem — thi ogsaa denne Betragtning troer jeg, det er vigtigt at drage frem under denne Sags Behandling, da den ogsaa hører hjemme her, — men at det er et Beviis for, at alle de Bevægelser — og der er brugt mindre smukke Ord derom —, som ere gaaede forud, have været overdrevne og ikke paa rette Sted, idet man, naar Alt kommer til Alt, seer, at Resultatet er forholdsvis ubetydeligt, saa siger jeg, at dette vilde være en grundig Bilsfarelse. Sognebaandsløsningsloven har ikke alene haft den Betydning, at flere Tusende Mennesker med Hensyn til deres inderste og højeste Anliggender have fundet sig tilfredsstillende med Hensyn til Forholdet til en Præst, hvilket tidligere var dem formieent, men den har overfor Folket i det Hele og overfor Menighederne rundt omkring i Landet saa langfra haft en skadelig Indflydelse, at den tvertimod har virket til stor Gavn. I alt Fald skulder man denne Lov mere end noget Andet, at man nu tilnærmelsesvis kan tale om det skønne og opløstende Forhold imellem Præsten og Menigheden, naar man veed, at denne ikke er bunden til ham, men kan søge andetsteds hen. Jeg troer derfor virkelig, at man her, og det endogsaa af ganske særlige Grunde, gjør sig aldeles overdrevne Forestillinger, naar man troer, at det omhandlede Forhold skulde komme frem i noget stort Omfang. Naar den høitagtede Minister forudsatte, at der overhovedet skulde blive Tale om Masser af Frimenigheder rundt omkring i Landet, som skulde sætte alle theologiske Candidater og personelle Capellaner

i Bevægelse, er det vist overordentlig langtfra, at der er den allermindste Udsigt dertil. Med Hensyn til Sognebaands Løsning kunde man — for at blive i Billedet — have tænkt sig, at der, da det Hele kun beroede paa at melde sig og paa en høist ubetydelig Udgift, om hvilken der endog kun er Tale for en enkelt Gangs Skuld, vilde have viist sig store overraskende Resultater; men hvor der, som forudgaaende Betingelser for at kunne stifte en Frimenighed, er Spørgsmaal om at skulle skaffe en Kirke, et Vædehuus, eller hvad man vil kalde det, med alle de Udgifter, som ere fornødne, for at holde en Præst og for at sikke ham, troer jeg viselig, man med saa stor Vished, som man overhovedet kan have om Sigt, kan sige, at der ikke paa nogen Maade er Udsigt til, at disse Frimenigheders Tal vil blive stort; det vil tvertimod vistnok blive meget indskrænket. Naar nu et saadant indskrænket Antal Frimenigheder skulde reise sig, hvad vilde da Betydningen være af den Bestemmelse, at de ved deres Valg skulde være bundne til at tage en afstediget Sognepræst eller residerende Capellan, kort sagt, en Præst, som var afsaaet fra et tidligere selvstændigt geistligt Embede? Naar der blev Ledighed i saadanne Menigheder ved den paagjældende Præsts Død eller Afgang paa anden Maade, kunde man tænke sig det Tilfælde, at det viste sig, at der i Virkeligheden ikke var andre afsaaede Præster end saadanne, med Hensyn til hvilke det enten vilde være latterligt — naar det nemlig var gamle, affældige Mænd, — eller næsten en Krænkelse mod Menigheden, som bragte saa store Offre, naar man sagde til den: I skulle henvende Eder til Den og Den, eller ogsaa: I have Frihed til at vælge; men I ere indskrænkede til at vælge blandt dem, vi anvise Eder. Vil man sige, at dette netop er det Gode derved, thi man er da med det Samme særdegs med Menigheden, kan jeg vel forstaae denne Betragtning; men den bør ikke lægges til Grund, naar en Lov skal gives, idet man paa denne Maade vilde gjøre den fuldstændig illusorisk. Der vil iøvrigt staae en Udvei aaben, som vel ogsaa vilde blive fulgt, den nemlig, at man vilde henvende sig til en af de Præster — og det maatte til en af de yngre —